יאיר עילם 26.7.26
כל הזכויות שמורות

הזמן שידע

מוקדש לאנשים המנסים להחזיק את הזמן בידיים, ולמי שממשיכים לאהוב גם כשהזמן כבר אינו זוכר את שמם.

ביום שבו נולד הזמן, איש לא טרח לשאול אותו אם הוא מוכן. הוא הוצא אל האור בצעקה, עטוף בבד לבן, רטוב ונעלב, וכבר בדקות הראשונות דרש תשובות לכמה שאלות עקרוניות: מדוע קר כאן, מי האישה הבוכה מעליו, ומה פתאום מצפים ממנו להתחיל לנשום מיד.

מאוחר יותר יאמרו לו שכך מתחיל כל זמן: תחילה הוא חושב שהעולם נברא יחד אתו, אחר כך הוא מגלה שהעולם היה כאן קודם ולבסוף הוא נעלב לגלות שכנראה ימשיך גם אחריו.

באותו יום עדיין לא ידע דבר מכל אלה. הוא ידע רק: רעב, חום, קול מוכר וריח של חלב. אלה היו ארבעת חוקי היסוד הראשונים שלו. את החוק החמישי גילה כעבור זמן קצר: כאשר בוכים, מישהו מגיע עם פיטמה וחלב ניגר.

פרק 1

בילדותו התקדם הזמן לאט מאוד. בוקר, יכול היה להימשך שעות רבות, בעיקר אם הבטיחו לו ללכת אחר הצהריים לים. שעה לפני יום הולדת התארכה כמו שבוע, ואילו החופש הגדול נראה כמו מגרש משחקים: ללא גבולות, שבו ניתן היה להתרוצץ יחף ואיש לא דרש ממנו לחזור הביתה בזמן.

הזמן הקטן, נהג לשכב על הרצפה מתחת לשולחן בחדר האוכל, ולהביט ברגליהם של המבוגרים. הוא לא הבין למה הם תמיד ממהרים. ״לאן אתם הולכים?״ שאל. "לעבודה" השיבו.

״למה״?

״כדי שיהיה כסף״.

״למה צריך כסף״?

״כדי שיהיה אוכל״.

"אבל יש אוכל במקרר".

"האוכל במקרר נקנה בכסף".

"אז למה לא קונים הרבה אוכל פעם אחת וגומרים עם זה"? שאל. אביו הביט באימו, אימו החזירה לו מבט. כבר אז גילו הוריו כי הזמן מסוגל לשאול שאלות כבדות עוד לפני ארוחת הבוקר.

"לך לשחק," אמר אביו. זו הייתה התשובה הרגילה שקיבל לשאלה טובה.

בחצר עמד עץ שסק. הזמן טיפס עליו גבוה ככל שהעז ושם, בין הענפים, הרגיש שהעולם פועל כפי שמצופה ממנו: למטה נמצאו המבוגרים עם החובות, המטלות, החשבונות והחדשות; למעלה נמצאו השמים, הציפורים והוא.

יום אחד נפל מן העץ. למשך כמה שניות הכול נעצר ואחר כך חזר. כאב לו בברך, דם זלג על השוק ואימו רצה אליו ונשאה אותו הביתה. באותו ערב הבין הזמן שני דברים: גוף יכול להישבר, ואהבה היא הדבר שמגיע בריצה כאשר הגוף נפגע. מאז החל לחשוד שיש בעולם דברים עמוקים יותר מהשעון.

פרק 2

בנעוריו החל הזמן לרוץ. איש לא הצליח להשיג אותו, בעיקר לא הוריו. הוא האריך את שיערו, קיצר שיעורים, התאהב שלוש פעמים בשבוע ובכל פעם היה משוכנע שזו הפעם האחרונה בהחלט. פעם צבע את שערו בצהוב. לא בצבע בלונדיני עדין, כפי שהתכוון, אלא בצהוב שראה בעיקר בתמונות של אפרוחים, אפודי בטיחות ושלטי אזהרה ליד עבודות בכביש.

אימו עמדה מולו במטבח: "מה עשית"? שאלה. "זה ביטוי עצמי" ענה.

"מה אתה מבטא"?. "מרד" ענה.

"נגד מי?". הזמן חשב ואמר: "נגדכם".

"אנחנו קנינו את הצבע?" שאלה. מאותו יום קראה לו אימו "הזמן הפרוע." אביו העדיף לא לקרוא לו כלל עד שהצבע ירד.

בבית הספר התברר שהזמן אינו תלמיד רע. הוא פשוט התקשה להבין מדוע עליו לענות תשובות, לשאלות שלא ענינו אותו, ומדוע המורים כועסים כשהוא שואל שאלות שאין להם עליהן תשובה. בשיעור תנ"ך שאל: אם אלוהים יודע מראש מה יעשה האדם, מדוע הוא כועס עליו אחר כך.

בשיעור פיזיקה שאל: אם הזמן משתנה לפי המהירות, אולי איחורים לבית הספר הם עניין יחסי.

בשיעור אזרחות שאל: מדוע כל ממשלה מבטיחה עתיד טוב יותר לאזרחיה הרגילים, כאשר איש מחבריה אינו מתכוון לחיות בו כאזרח רגיל.

המנהל הזמין את הוריו. "יש לו פוטנציאל," אמר.

אביו נאנח. הוא כבר ידע שפוטנציאל הוא הדרך החינוכית לומר שהמצב חמור אך עדיין לא ברור על איזה סעיף בתקנון בית הספר יענישו אותו.

הזמן עצמו לא היה מודאג. הוא היה צעיר, ולצעירים יש אמונה מוזרה שהחיים הם משחק מחשב שאפשר למחוק, לתקן, או להתחיל מחדש. ושאת הדברים החשובים באמת יעשו יום אחד - בעתיד בלתי נראה, לאחר שיסיימו את כל הדברים הדחופים שאין להם חשיבות.

באותן שנה פגש לראשונה את האישה שתהיה מרכז חייו. שמה היה מיכל.

היא ישבה בתחנת אוטובוס והחזיקה זוג נעלי עקב שחורות, אף שלא הייתה לבושה לאירוע חגיגי. "את הולכת לאירוע חשוב?" שאל.

"לא".

"אז למה הנעליים"?

"כדי שמישהו ישאל אותי לאן אני הולכת". הזמן התיישב לידה ואמר: "זה הצליח".

"אני יודעת".

"יש לך עוד תוכניות"?

"כן. עכשיו אתה אמור להזמין אותי לקפה".

"ואם לא"?

"אחכה לאוטובוס".

הוא הזמין אותה לקפה. האוטובוס הגיע ונסע בלעדיהם.

שנים אחר כך ינסה הזמן להיזכר מה אמרו באותו בית קפה אבל ללא הצלחה. הוא יזכור את הכוס, את האור בשערה, האופן בו הרימה גבה כשהוא ניסה להרשים אותה ואת התחושה המוזרה שהעולם, שהיה עד אז גדול ומלא אפשרויות, הצטמצם פתאום לשולחן קטן אחד - ובכל זאת נעשה גדול יותר.

פרק 3

הזמן ומיכל נישאו ביום חם מדי בחודש יוני. בתצלומי החתונה הוא נראה מבוהל והיא נראתה כאילו ידעה בדיוק ממה הוא מבוהל וחשבה שזה משעשע. בשנים הראשונות חיו בדירה קטנה שבה היה אפשר להדליק את האור במטבח מבלי לקום מן המיטה, וזאת בתנאי שהושיטו יד בזהירות כדי לא להפיל חפצים מהשידה.

הם התווכחו על: כסף, כלים בכיור, על אימו, על אמה, על הדרך הנכונה לסחוט שפופרת משחת שיניים ועל השאלה אם כיסא ועליו בגדים הוא עדיין כיסא או שכבר הפך לארון.

"את לא יכולה להניח שם הכול," אמר הזמן. "אני יכולה. הנה, הנחתי" אמרה.

"אבל בשביל זה יש ארון".

"הארון מלא בדברים שאנחנו לא לובשים".

"אז נזרוק אותם".

"אי אפשר".

"למה"?

"יום אחד נלבש אותם".

"מתי"?

"כשנרזה".

הזמן הביט בה, אחר כך בעצמו, והבין שיש חפצים שאדם שומר בארון מפני שאינו מסוגל להודות שלא יזדקק להם עוד. נולדו להם שני ילדים. עם הילד הראשון גילה הזמן שהלילה יכול להתארך יותר מהמקובל.

עם הילדה השנייה גילה שאפשר לאהוב שני בני אדם אהבה שלמה מבלי לחלק אותה לשניים. זו הייתה תגלית שסתרה כל מה שלמד, אך התאימה היטב למה שהרגיש.

באותן שנים היה הזמן עסוק מאוד. הוא קם מוקדם, חזר מאוחר, שילם חשבונות, החליף חיתולים, אסף צעצועים, ניסה לתקן ברזים בעצמו ללא הצלחה והזמין איש מקצוע שתיקן את מה שהוא קלקל תוך כדי התיקון. הוא רצה להיות אב טוב, בעל טוב ואדם מצליח ולכן כמעט לא היה בבית.

"אני עושה את זה בשבילכם," נהג לומר. "מה בדיוק?" שאלה מיכל.

"את כל זה". היא הביטה סביב בדירה המבולגנת ואמרה: "כדאי שתהיה מדויק יותר. יש כאן הרבה דברים מיותרים, שלא הייתי רוצה לקחת עליהם אחריות".

הזמן צחק, אבל ידע שהיא צודקת. הוא רדף אחר העתיד כדי להבטיח למשפחתו חיים טובים, ובינתיים החמיץ חלקים מן החיים שכבר היו להם. בערבים, כאשר הילדים ישנו, הייתה מיכל יושבת לידו במרפסת. "אתה יודע מה הבעיה שלך?" שאלה, "אתה תמיד נמצא חמש דקות קדימה".

"זה נקרא תכנון".

"לא. תכנון הוא לדעת מה נעשה מחר. אתה כבר דואג ממה שיקרה בעוד עשרים שנה".

"מישהו צריך לחשוב על זה".

"ומישהו צריך להיות כאן".

"אני כאן".

"הגוף שלך כאן, הראש שלך נמצא בעתיד".

הוא רצה להתווכח, אך בדיוק נזכר שעליו להתקשר למישהו למחרת ורשם לעצמו פתק. מיכל צחקה.

"את רואה?" אמר. "אחרת הייתי שוכח".

"אולי יש דברים שצריך לשכוח כדי לזכור איפה אתה". הוא לא הבין למה התכוונה. הזמן מבין משפטים חשובים, רק שנים לאחר שהם נאמרים. זו אחת החולשות שלו.

פרק 4

אימו של הזמן הזדקנה בצורה מבולגנת: חלקים ממנה נותרו חדים כתער, ואחרים החלו להתפזר בבית כמו חפצים שאינם זוכרים היכן הונחו. יום אחד התקשרה אל הזמן אחותו וסיפרה שהבנק הודיע לאימם שהתגלה חשבון ניירות ערך, דרכו בעלה השקיע בבורסה האמריקאית ובחשבון סכום יפה של כסף. הבנק ביקש הנחיות מה לעשות עם החשבון?. ״היא אינה זוכרת שאי פעם פתחו חשבון כזה״ אמרה.

״מצאנו מסמכים של החשבון" אמרה האחות, בקופסת נעלים ישנה, ליד תמונה של אבא ופתק שכתוב עליו: "חבל על הזמן".

כשהגיע לבקרה ישבה אימו בסלון, מוקפת שכנים ובני משפחה שנתנו לה עצות מה כדאי לעשות בכסף. אימו הציעה שכולם ילכו הביתה.

״אמא,״ אמר הזמן, ״זכית״.

״במה״?, יש לך סכום כסף נכבד שאת יכולה לעשות אתו ככל העולה על רוחך. אימו התקרבה אליו ולחשה: ״אל תיתן להם לקחת את הכסף״.

״מי״?. היא הביטה בחדר המלא בבני משפחה. ״אלה שעכשיו נזכרו שאני בחיים״. הוא התיישב לידה. לרגע נעשו עיניה צלולות: ״אתה עובד יותר מדי,״ אמרה.

״אני כבר כמעט בפנסיה״.

״שטויות. אתה בן שש־עשרה עם שיער צהוב״.

״השיער כבר לבן" אמר. ״אז הצבע סוף־סוף ירד" אמרה.

הזמן חייך ושאל: ״את יודעת מי אני״?

״בוודאי״. הוא המתין. ״אתה הילד שתמיד ממהר" ענתה. היא לא אמרה את שמו, אך הוא הרגיש שזיהתה דבר עמוק יותר ממנו. לפני שיצא הושיטה לו את דף הבנק. "קח, זה שלך, לי כבר אין מה לקנות״.

״את יכולה לקנות כל דבר שתרצי״. היא חשבה זמן רב ואמרה: ״אז תקנה לי עוד יום אחד שבו אבא שלך חי״.

הזמן הוריד את ראשו, "זה בלתי אפשרי״.

"אז בשביל מה אני זקוקה לכסף"? אמרה. הוא לא ידע מה לענות.

"השד יודע," אמרה אימו. זו הייתה הפעם הראשונה ששמע על השד, אבל לא האחרונה.

פרק 5

השד נכנס לביתם כמה שנים אחר כך. בהתחלה היה אחראי רק על מפתחות, אחר כך הרחיב את פעילותו למשקפיים, טלפונים, מסמכים, תרופות ושלט הטלוויזיה. מיכל הייתה בטוחה שהוא קיים. "מישהו הזיז את זה," אמרה.

"מי"?

"השד".

"יש לנו שד"?

"כבר שנים. אתה פשוט לא שם לב לשום דבר בבית".

"איך קוראים לו"?

"תומס".

"למה תומס"?

"הוא נראה כמו תומס". הזמן, לא שאל איך נראה תומס. הוא חשש לקבל תשובה. יום אחד נמצא הארנק של מיכל בתוך התנור, הזמן עמד מול הדלת הפתוחה והביט בו.

"מיכל," קרא, "מצאתי את הארנק".

"ברור שמצאת".

"הוא בתנור".

"אז למה הכנסת אותו לשם"?

"אני לא הכנסתי".

"תומס הכניס"? שאלה. "אני מתחילה לחשוב שהוא לא אמין". נראה לי שהוא זקוק לכסף למטרות מפוקפקות.

"אמרתי לך מהתחלה".

"מתי אמרת"?

הזמן סגר את התנור. עם השנים למד שאין טעם להתווכח עם אדם הזוכר בפרטי פרטים דבר שלא קרה, אך אינו זוכר מה אמר לפני חמש דקות. בהתחלה ניסה לתקן אותה: "לא, מיכל, זה לא היה כך. או לא נסענו לשם. או אמא שלך מתה לפני עשרים שנה, הילדים כבר גדולים, זה הבית שלנו, אני בעלך". כל תיקון היה מסמר נוסף שניסה לקבע בו מציאות שכבר לא הסכימה להישאר במקום. בסוף חדל: כאשר שאלה מתי אמה תבוא, אמר שאולי אחר הצהריים. כאשר ביקשה לחזור לבית ילדותה, אמר שייסעו כשהגשם ייפסק, כאשר טענה שתומס גונב לה חולצות, הבטיח לדבר אתו בתקיפות.

"ואל תכין לו קפה," אמרה. "למה"? שאל. "כי הוא נעשה בלתי נסבל אחרי קפה".

המטפלת, אנג'לה, שמעה את השיחה מן המטבח. "אדוני," אמרה, "גם בלי קפה יש בבית מספיק אנשים בלתי נסבלים". "את מתכוונת אליי"? שאל.

"אני לא רוצה להזכיר שמות. אני רק רוצה להישאר חוקית במדינה".

מיכל חיבבה את אנג'לה בימים שבהם זכרה מי היא. בימים אחרים האשימה אותה בגנבת מגבות, בניסיון להשתלט על הבית ובקשר רומנטי עם תומס.

"הוא שד," אמר הזמן. "זה בדיוק הטיפוס שלה," השיבה מיכל.

פרק 6

בהדרגה נעשה הזמן אחראי לכל מה שמיכל כבר לא יכלה לשמור. הוא החזיק את התרופות, את התורים, את החשבונות, את המפתחות, את שמות הרופאים, את הסיפור שסיפרו להם בפעם הקודמת ואת הסיפור שיש לספר עכשיו כדי שלא תפחד.

הוא ידע באיזו כוס היא מוכנה לשתות, איזו חולצה תגרום לה לטעון שאינה שלה, ואיך לחתוך תפוח כך שלא תחשוב שהוא מנסה להרעיל אותה.

הוא למד להבחין בין שתיקה של עייפות לשתיקה של כאב, בין מבט אבוד למבט מבוהל, ובין רגע שבו צריך להסביר, לרגע שבו מוטב פשוט להושיט יד.

ילדיהם התקשרו טלפונית. הבן היה עסוק בעבודה, הבת הייתה בחו״ל. שניהם אהבו את הוריהם מאוד, בעיקר בשעות שהתאימו להפרשי הזמן וללוח הפגישות. ״איך אמא?״ שאל הבן. ״היום היא בסדר״.

״יופי״.

״היא שאלה איפה אתה״.

״מה אמרת״?

״שאתה בעבודה״.

״מצוין״.

״היא שאלה אם העבודה רחוקה יותר מאמריקה״. שתיקה נשמעה בקו. ״אבא, אני אגיע בקרוב״. ״מתי״?

״כשיירגע קצת״. הזמן הביט במיכל, שישבה בסלון ושוחחה עם כורסה ריקה.

״כאן דווקא רגוע מאוד,״ אמר. ״אולי יותר מדי״.

הבת שלחה תמונות מחופשה: הרים, אגמים, מסעדה קטנה ונוף מושלג. ״אנחנו חושבים עליכם,״ כתבה. הזמן התבונן בתמונה וניסה להבין היכן בדיוק בתוכה נמצאת המחשבה עליו. הוא לא כעס או לפחות אמר לעצמו שאינו כועס. כעס דורש אנרגיה, ולמטפלים אין אנרגיה מיותרת לבזבז. בלילות, אחרי שמיכל נרדמה, היה יושב בחדר העבודה מול מסך ריק. פעם רצה לכתוב ספר, כעת הצליח לעיתים לכתוב כותרת. לילה אחד כתב: **האיש שהחזיק את הזמן**. אחר כך מחק את המילה ״האיש.״ נשאר: **שהחזיק את הזמן**. גם זה נראה לו מוגזם.

איש אינו מחזיק את הזמן: לכל היותר הוא מרים אותו מן הרצפה, מנקה אותו, נותן לו תרופה ומחזיר אותו למיטה. מהסלון נשמע קולה של מיכל: ״אתה שם״?

״כן״.

״מי אתה״? השאלה ננעצה בו, אף שכבר נשאלה בעבר. הוא נכנס לסלון, מיכל הביטה בו בחשד. ״אני גר כאן?״ שאל.

״כנראה״.

״הרבה זמן״?

"יותר מדי".

"אני אדם טוב"?

היא בחנה אותו, "תלוי מה עשית".

"הכנתי לך תה".

"אז כרגע כן". הוא הגיש לה את הספל. "שטפת ידיים"? שאלה.

"כן".

"אני לא מאמינה לך".

"גם אני כבר לא בטוח". לרגע חייכה. הוא ישב לצדה, והיא הניחה את ראשה על כתפו. כעבור דקה שאלה שוב מי הוא. הפעם לא ענה בשם: "אני מי שנמצא כאן," אמר. היא קיבלה את התשובה. אולי מפני שזה היה הדבר היחיד שעדיין היה נכון.

פרק 7

בוקר אחד אמרה מיכל: "אתה צריך לנסוע".

"לאן"? שאל. "לפריז" השיבה. "למה דווקא פריז"?

"כדי שתפסיק להסתכל על השעון". הוא חייך, "ומה אעשה בפריז"?

"כלום".

המילה הזאת נשמעה כמעט בלתי אפשרית: כלום.

הוא ישב מול המחשב, הביט בתמונות של נהר הסן, בבתי הקפה הקטנים, בגשרים העתיקים ובאנשים שהלכו כאילו הזמן אינו רודף אחריהם.

הוא דמיין את עצמו יושב בפינת רחוב עם קפה, קרואסון שוקולד וספר שלא יספיק לקרוא, מתבונן באנשים שאינם יודעים את שמו ואיש מהם אינו שואל אם היום יום שלישי, אם התרופה נלקחה או היכן נעלמו המשקפיים.

לרגע כמעט הצליח להאמין ואז נשמע קולה של מיכל מן החדר השני: "אתה יודע איפה אני"?. "כן," השיב.

"איפה"? שאלה, "את כאן" אמר. היא חייכה.

הוא סגר את המחשב. פריז תחכה. היו מקומות רחוקים יותר שיהיה עליו להגיע אליהם - כמו המרחק שבין הכורסה שלו לבין ידה של מיכל. את פריז אפשר לדחות, את הרגע הזה אי אפשר.

פרק 8

החופשה נדחתה, אחר כך נדחתה שוב. כעבור חודשים כבר לא היה ברור אם הזמן באמת תכנן לנסוע או רק חלם שתכנן. מיכל המשיכה להתרחק. יום אחד יצאה מן הבית כאשר אנג׳לה הייתה במקלחת והזמן ירד לזרוק את האשפה. כשחזר, הדלת הייתה פתוחה והכורסה הייתה ריקה.

הזמן הרגיש כיצד כל השעונים בבית נעצרים, הוא רץ לרחוב. אנג׳לה התקשרה למשטרה. הבן הודיע שהוא בדרך, אך היה במרחק שעה וחצי. הבת התקשרה מחו״ל ושאלה איך זה קרה. הזמן לא ענה.

אנשים שואלים ״איך זה קרה״ כאשר הם רוצים למצוא נקודה אחת שבה אפשר היה לעצור אסון, אבל אסונות רבים אינם תולדה של רגע בודד. הם מצטברים: דלת שלא ננעלה, מקלחת שנמשכה שתי דקות יותר, פח אשפה מלא, רגע של עייפות, חיים שלמים שבהם אדם מאמין שהוא עדיין שולט במתרחש.

הם מצאו את מיכל מסתובבת, בוהה בעוברים והשבים, חסרת מטרה, ברחוב במרחק מספר בלוקים מהבית שלהם. גשם קל ירד, הזמן רץ אליה. ״מיכל״! אמר.

היא הרימה אליו מבט ולא זיהתה אותו. ״סליחה,״ אמרה בנימוס. הוא כרע מולה ואמר: "בואי נחזור הביתה". ״אני צריכה לחזור לפני שאמא תכעס," ענתה.

״כולם מחכים, רק אני התעכבתי״. הזמן הוריד את מעילו והניח אותו על כתפיה. ״בואי,״ אמר. ״אני אקח אותך״.

״מי אתה״? שאלה, הוא הביט בה. פעם היה עונה: בעלך, אחר כך למד לומר: זה שמכין לך תה. עכשיו הבין שגם זה מיותר.

״אני הדרך הביתה,״ אמר. מיכל בחנה אותו זמן ממושך ואמרה: ״אתה נראה עייף בשביל דרך״.

"עברו עליי הרבה אנשים", אמר. היא חייכה ואמרה: "והשיער שלך היה פעם צהוב". הוא קפא. "את זוכרת"? שאל. "לא," אמרה. "אבל משהו בי זוכר אותך". הוא הושיט לה יד, היא לקחה אותה. בדרך אל הבית שאלה שלוש פעמים לאן הם הולכים. בכל פעם ענה: הביתה. בפעם הרביעית אמרה: "טוב", כאילו הבית לא היה מקום, אלא הקול שחזר על אותה תשובה מבלי לכעוס.

פרק 9

אחרי מותה של מיכל נעשה הבית שקט באופן בלתי נסבל. במשך שנים חלם הזמן על שעה אחת שבה איש לא יקרא לו מן הסלון. עכשיו היו לו ימים שלמים כאלה, והוא היה נותן את כולם תמורת קריאה אחת.

תומס השד, המשיך להתגורר בבית. כעת העלים מן הזמן שמות, תאריכים ומטרות. לא פעם נכנס לחדר ושכח מדוע, פתח את המקרר ולא ידע מה חיפש, התקשר לבנו ושכח מה רצה לומר. פעם מצא את משקפיו בתוך התנור. הוא עמד מולם זמן רב. "מיכל," קרא, השקט ענה.

באותו רגע הבין שתומס מעולם לא היה השד שלה בלבד. השד פשוט המתין במסדרון עד שיסיים איתה. בתו חזרה לארץ לתקופה. "אבא," אמרה, "אנחנו צריכים לדבר". "משפטים שמתחילים כך לא מביאים חדשות טובות" אמר. "אנחנו דואגים לך". "גם אני דואג לי, אין צורך בכפילות".

"אתה שוכח דברים".

"כולם שוכחים".

"השארת את הגז פתוח".

"רציתי לאוורר אותו".

"מצאו אותך ברחוב משוטט, בלי שתדע היכן אתה גר".

"ידעתי איפה הבית, לא ידעתי איפה הרחוב". היא ניסתה לא לחייך. "אנחנו חושבים שכדאי שתעבור למקום שבו יעזרו לך".

"זה בית אבות"?

"דיור מוגן".

"מוגן מפני מה"? שאל. היא שתקה. "מפני הזמן?" שאל. היא התיישבה לידו. "מפני להיות לבד". הוא רצה להתנגד. להזכיר לה שהוא גידל ילדים, ניהל אנשים, טיפל באמה, התמודד עם רופאים, מטפלות, משרדי ממשלה ושד בשם תומס. אך לפתע לא זכר את שמה של בתו, הוא הכיר את פניה. זכר כיצד החזיק אותה ביום שנולדה, זכר שמלה אדומה שלבשה בגן, זכר איך ישבה על כתפיו בטיול, את ריח שערה לאחר מקלחת. אבל השם לא בא. הוא הביט בה, נבהל, והיא הבינה.

"מאיה," אמר בשקט, "ידעתי".

"אני יודעת".

"רק בדקתי אותך".

"גם את זה אני יודעת". הוא הוריד את ראשו, מאיה לקחה את ידו. "אבא, אתה לא חייב לזכור הכול כדי להיות אתה".

"אז מה נשאר ממני"?

"אתה".

"זו לא תשובה". "זו התשובה שנתת לאמא". הוא הביט בה.

"מה אמרתי"? שאל. "שאתה מי שנמצא כאן". הזמן עצם את עיניו.

משהו בתוכו התכווץ וכאב, אך לצד הכאב הופיעה הקלה קטנה: אולי האדם אינו המחסן שבו נשמר עברו. אולי הוא גם הדרך שבה הוא נוגע ביד אחרת ברגע הזה.

פרק 10

במוסד קראו לו מר אדם רוזן. זה היה שמו, לא "הזמן." לא ישות מסתורית שנולדה עם העולם, גדלה, רצה, אהבה, טיפלה ושכחה - אדם.

אדם רוזן, בן שמונים ושבע, אלמן, אב לשניים, סב לחמישה, בעל שיער לבן שבצעירותו נצבע פעם בצהוב מזעזע. בחדרו עמדה תמונה של מיכל. על השולחן נמצאה מחברת, בעמוד הראשון כתב אדם: **סיפורו של הזמן**

מתחת לכותרת הופיע משפט נוסף: **הזמן אינו דבר שעובר על האדם. הזמן הוא האופן שבו האדם נעשה לאדם.**

אחות צעירה מצאה אותו יום אחד בשעת ערב, יושב ליד החלון. ״מר רוזן,״ אמרה, ״הגיע הזמן״. הוא הביט בה: ״איזה זמן״? שאל.

״שש וחצי״.

״לא שאלתי מה השעה. שאלתי איזה זמן״. האחות כבר הכירה אותו. ״זמן לאכול" אמרה והושיטה לו יד.

״את יודעת,״ אמר, ״פעם חשבתי שהאדם הוא משהו קבוע שעובר בתוך הזמן״.

״ומה אתה חושב עכשיו״?

״שעבדו עלינו״.

״מי״?

״השד יודע״. היא צחקה, אדם לא צחק.

״האדם אינו חפץ,״ אמר, ״הוא תהליך. הוא נבנה ממה שהוא זוכר, אבל גם ממה שאחרים זוכרים בשבילו. הוא הגוף שמשתנה, אך גם היד שמחזיקה אותו כשהגוף נכשל. הוא הסיפורים שסיפר לעצמו והסיפורים שממשיכים לספר עליו כשהוא כבר אינו מסוגל לספר״.

האחות הביטה בו בהפתעה, בדרך כלל ביקש תה ושאל מתי אימו תבוא. ״זאת אומרת שאנחנו הזמן?״ שאלה.

״לא בדיוק״.

״אז מה בדיוק״?

אדם חשב "אנחנו המקום שבו הזמן מרגיש את עצמו״. האחות המתינה, ״זה נשמע חשוב,״ אמרה.

״זה מפני שלא הבנת" אמר. היא צחקה שוב, ״בוא לאכול" אמרה. במסדרון עברו ליד מראה, אדם עצר. מן הזכוכית הביט בו איש זקן, כפוף, לבוש מכנסיים רחבים וסוודר שכפתוריו נסגרו לא נכון.

״מי זה?״ שאל, האחות לא מיהרה לענות.

"מי אתה חושב"? שאלה. אדם התקרב למראה. האיש שמולו נראה מוכר ולא מוכר, כמו בית שחזר אליו לאחר שנים ומישהו שינה בו את הרהיטים.

"אני חושב," אמר, "שזה הזמן".

"הזמן"?, "כן. תראי מה הוא עשה לי" ואז חייך. "מצד שני, תראי מה עשיתי איתו".

פרק 11

בשבוע האחרון לחייו כמעט לא דיבר. מאיה ישבה לידו. בנו הגיע בכל יום, כעת כשהדברים הדחופים בחייו איבדו לפתע את דחיפותם.

הנכדים נכנסו בשקט, נבוכים מול גוף, שהיה פעם סבם וכעת נראה להם כקליפה עדינה של מישהו שעומד לצאת למסע.

אדם פקח את עיניו, "מיכל?" לחש.

"לא, אבא. זאת מאיה". הוא הביט בה ושאל: "מיכל בדרך"?

מאיה ידעה שאמה מתה לפני שנים. היא גם ידעה שלפעמים לא כדאי להגיד את האמת, היא איננה משנה דבר. "כן," אמרה. "היא מחכה".

"איפה"?

מאיה לחצה את ידו, "בבית". הוא נרגע.

כעבור זמן שאל: "שטפתי ידיים"?, מאיה צחקה מבעד לדמעות.

"לא מספיק".

הוא חייך, ועצם את עיניו.

בחדר לא נשמע תקתוק. השעון שעל הקיר היה דיגיטלי ושקט, אך כולם הרגישו שהזמן נמצא שם, נוכח, בתוך הנשימות, בתוך הידיים האוחזות, בתוך הדברים שלא נאמרו מפני שכבר לא היה צורך לומר אותם.

ברגע האחרון פקח אדם את עיניו פעם נוספת: "מאיה". הפעם זכר את שמה.

"כן, אבא".

"אל תפחדי".

"ממה"?

"מזה שהזמן נגמר". היא התקרבה אליו, "למה"? שאלה.

"הוא לא נגמר" ענה. "אז מה קורה לו"?. אדם נשם נשימה קטנה: "הוא עובר למישהו אחר". אלה היו מילותיו האחרונות.

אבל לא היה זה סופו של הזמן. לאמתו של דבר, זמן אינו מסתיים כאשר לב מפסיק לפעום. הוא ממשיך באנשים שלמדו ממנו כיצד לצחוק ברגעים כבדים, כיצד להחזיק יד שאינה זוכרת אותם, כיצד לחזור הביתה גם כאשר הבית כבר אינו מקום, וכיצד להישאר לצד אדם שאינו מסוגל עוד לומר מי הוא.

לאחר ההלוויה חזרה מאיה לחדרו. היא פתחה את המחברת ומצאה בעמוד האחרון שורה שנכתבה בכתב רועד:

האדם הוא זמן שקיבל גוף, כדי שיוכל לגעת בזמן אחר.

מתחתיה הוסיף:

ולפעמים זאת כל המשמעות: לא לעצור את מה שחולף - אלא לדאוג שבזמן שאנו חולפים, מישהו ירגיש שהיה כאן פחות לבד.

מאיה סגרה את המחברת. לידה מצאה מטבע ישן. היא לקחה את המטבע, יצאה אל הגינה וקברה אותו ליד עץ השסק. היא לא צפתה שיצמח ממנו משהו, אלה מפני שלמדה מאביה שגם דברים שאינם יכולים לצמוח זקוקים לפעמים לאדמה. כשהתרוממה, נדמה היה לה שהיא שומעת את קולו: "שטפת ידיים"?, "עוד לא," אמרה אל הגינה הריקה.

רוח קלה עברה בענפים. "אז תשטפי," נדמה היה שהשיב. מאיה צחקה, ואחר כך בכתה, ואחר כך צחקה שוב. כי כך עושה האדם כאשר הזמן עובר דרכו: הוא מחזיק יחד את מה שהיה ואת מה שאיננו, את הכאב ואת הבדיחה, את האהבה ואת האובדן - ומגלה שהם אינם מבטלים זה את זה. הם מתקיימים בו־זמנית, כמוהו, כמו הזמן.

5
17
29
40
60
70
הסיפור
ממשיך
אצלם
יאיר זילם
2026

: